

GRUNDLAG FOR BEREGNING AF TILLÆG FOR FRILANDSSMÅGRISE – OKTOBER 2015

NOTAT NR. 1533

Grundlaget beskriver forudsætningerne for at beregne et tillæg for smågrise produceret efter frilandskonceptet og er gældende fra uge 44, 2015.

INSTITUTION: VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

FORFATTER: MICHAEL GROES CHRISTIANSEN

UDGIVET: 22. OKTOBER 2015

Dyregruppe: Søer, smågrise, slagtesvin

Fagområde: Produktionsøkonomi, Driftsøkonomi

Sammendrag

Den beregnede Smågrisenotering for Frilandssmågrise beregnes ud fra det bedst mulige skøn over indtægter og udgifter for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproducenten. Indtægterne kommer ved salg af slagtesvin og søer baseret på Friland A/S' noteringer. Omkostningerne består af styk-, kontante kapacitets- og finansieringsomkostninger. På baggrund af omkostningerne til at producere en 9 kg smågris, 30 kg smågris og et slagtesvin fra 30 kg til slagtning, for grise produceret efter frilandskonceptet, og tilsvarende for traditionel svineproduktion, beregnes et tillæg til frilandsgrisen ud fra forskellen i omkostninger. Forskellen anvendes som forholdstal til at fordele tillægget for frilandsgrise, som udbetales af Friland A/S.

Kontrakter, der indgås mellem køber og sælger, bør omfatte, hvilken eller hvilke noteringer samt hvilket grundlag et kvalitetstillæg eller fradrag til basisnoteringen, smågriseprisen skal beregnes ud fra. Ligeledes skal parterne selv forholde sig til prisen på ukurante grise som f.eks. halvørner, grise med brok samt grise, der i størrelse afviger fra det aftalte. Det bør ligeledes være aftalt, hvordan køber og sælger skal forholde sig i tilfælde af tab som følge af salmonella i slagtesvine- og eller sobesætningen.

Baggrund

Udover den almindelige svinenotering udbetales der også diverse specialgrisetillæg, hvis grisen opfylder specielle vægtklasser og kødprocentkrav. De ekstra indtægter skal fordeles mellem smågrise- og slagtesvineproducent, og dette gøres ved at opgøre, hvor stor en andel af meromkostningen i forhold til almindelig produktion, de to partnere har.

De samlede omkostninger ved at producere et svin afhænger af de forudsætninger, der anvendes. Der tages udgangspunkt i produktionssystemer til søer på friland på 500 søer og 2.000 stipladser til slagtesvin i et staldsystem med adgang til udeareal.

Mindst én gang om året tages samtlige forudsætninger op til ny vurdering for at blive tilpasset den løbende udvikling. Ændringer i noteringen, tillæg, fradrag, foderpriser og produktionsafgifter indgår dog i beregningen på det tidspunkt, de måtte fremkomme, via den beregnede smågrisenotering, som udkommer hver uge.

Resttillæg for frilandsgrise blev 0,80 kr./kg i regnskabsåret 2013-2014 ifølge årsberetningen for Friland. Dette resttillæg er gældende fra uge 51, 2014 til uge 50, 2015, hvor et nyt resttillæg for regnskabsåret 2014/2015 vil blive indlagt i grundlaget.

Samtidig med dette vil grundlaget for frilandsgrise blive justeret i forbindelse med et nyt specialgrisekrav gældende fra 1.1.2016, som omhandler grovfoder til slagtesvin.

Materiale og metode

Som udgangspunkt anvendes de samme forudsætninger som i den almindelige beregnede smågrisenotering. Der er dog en række forhold, som f.eks. produktivitet, arbejdsforbrug og byggeomkostninger, der adskiller sig fra den almindelige svineproduktion.

Dertil kommer en række oplysninger fra Friland A/S om noteringer og godkendestillæg etc.

Meromkostninger ved frilandsgriseproduktion sammenlignes altid med konventionel smågriseproduktion med ca. 1 års forsinkelse og i samme tidsperiode. Smågrisetillæggets størrelse er dog altid baseret på aktuelt markedstillæg.

Beregning af smågrisetillægget

Frilandsgrisetillæg findes i to vægtklasser, hvor den laveste vægtklasse giver 0,9 kr. pr. kg mindre afregning end bedste vægtklasse. Tillægget til smågrisene er beregnet ved forskellige tillæg til noteringen for godkendte grise i basisvægten 80-92,9 kg slagtevægt. Der henvises til appendiks for at se denne tabel.

Noteringer

Nedenstående oplysninger om godkendelsesprocent og slagtevægte indgår i den beregnede notering for Frilandssmågrise.

Tabel 1. Afregningsstatistik for Frilandsgrise

Slagtevægte m.m. fra afregningssystemet	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Slagtesvin, slagtevægt i kg	84,6	84,8	85,0	85
Søer og gylte, slagtevægt i kg	190	188	185	185
Godkendte slagtesvin 80-92,9 kg, %	71,0 %	72,5	72,5	75,6
Godkendte slagtesvin 77-77,9 kg, %	5,7 %	5,5	4,8	4,1

Udover markedstillæg kan der være ekstra resttillægsbetaling for godkendte Frilandssvin. Disse fremgår af tabel 2. Resttillægget forudsætter, at grisen har fået et frilandsgrisetillæg. De 80 øre/kg i 2014/2015 ganges derfor med 79,7 %.

Tabel 2. Resttillæg for frilandsgrise i kr./kg for godkendte Frilandsgrise

Regnskabsår	2011/2012	2012/2013	2013/2014
Resttillæg kr./kg	0,55	0	0,80

Sundhedstillæg og vaccination af vækstdyr

Frilandsgrise kan godt have SPF status. Den vejledende merpris for høj sundhedsstatus ved fravæning og ved 30 kg er:

- +5 kr. for en SPF+myc-smågris
- +9 kr. for SPF-smågris

I vaccinationsomkostninger er der indlagt 1 kr./smågris og 1,5 kr./slagtesvin i vaccineudgifter som gennemsnit. Smågrise- og slagtesvineproducent må selv justere mindre eller øgede udgifter til vacciner, når smågriseprisen fastsættes.

Produktionsresultater

Produktionsresultaterne er fra effektivitetskontrollen. For smågrise og slagtesvin er daglig tilvækst og foderforbrug standardiseret fra fravæning til 30 kg og fra 30 kg til slagtning.

Tabel 3. Forudsætninger effektivitet friland

År for grundlag notering	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Søer					
Besætninger				6	6
1. lægs %	21	25	25	23	21
Døde søer %	10	10	10	10	10
Spildfoderdage/kuld				14,5	14,9
Laktationsperiode søer/kuld				33	33,5
Kuld/årsso				2,23	2,22
Fravænnede grise/kuld				11,03	11,25
Fravænnede grise/årsso	23,4	24,0	24,33	24,60	25,0
Sofoder pr. årsso*) FEso	1.750	1.775	1.925	1.950	1.890
Smågrise	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Smågrisefoder FEsv (9-30 kg)	1,98	2,00	1,96	2,11	1,92
Dgl. tilvækst 9-30 kg, gram/dag				442	465
Døde smågrise %	3,7	2,9	3,6	3,7	3,8
Slagtesvin	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Besætninger				10	13
Vægt ved indsættelse, kg	30,0	30,0	30	30	30
Slagtevægt, kg	84,6	84,6	84,8	85,0	84,8
FEs pr. kg tilvækst	2,88	2,88	2,94	2,96	2,95
Daglig tilvækst 30-slg, gram/dag	920	895	864	894	894
Kødprocent	59,5	59,5	59,7	59,7	59,8
Døde/kasserede slagtesvin %	5,5	5,1	5,0	5,0	4,0

*) Inkl. sopolte fra 22 uger ekskl. afgræsning

Arbejdsforbrug

Ved beregning af arbejdsforbruget er der taget udgangspunkt i produktionssystemer med søer på friland og slagtesvin på stald med adgang til udendørs løbegård. I arbejdsforbruget indgår tilsyn, behandling og registrering samt driftsledelse og vedligeholdelse. Arbejdsforbruget er fastsat til:

12,8 timer pr. årsso indtil fravæning

0,12 time pr. smågris 9-30 kg (6,73 min.)

0,30 time pr. slagtesvin (18 min.)

Arbejdslønnen er baseret på lønforhold inden for landbruget til en landbrugsuddannet medarbejder, der kan arbejde selvstændigt.

Diverse styk- og kapacitetsomkostninger

Foderpriser

Smågrisefoder er 1 øre/FEsv dyrere pga. specielle foderkrav ved Friland i forhold til konventionel. Alle øvrige blandinger forudsættes at kunne handles til samme priser som i konventionel.

Diverse priser

Vaccineudgifter er udtaget specielt i tabel 4 for at vise, hvor de er indlagt på driftsgrensniveau.

Tabel 4. Diverse stykomkostninger fra den beregnede notering*. Fra 2015 oplyses indlagt vaccine udgift

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Løn i pris pr. time	165	165	170	170	166
Rådgivning og veterinære udgifter pr. årsso indtil fravæning	385	410	410	380	380
Rådgivning og veterinære udgifter pr. smågris indtil 30 kg	5	5	4	3	2
Rådgivning og veterinære udgifter pr. slagtesvin	6	6	6	6	4,5
Vaccine pattegrise					0
Vaccine smågrise					1,0
Vaccine slagtesvin					1,5

*) For disse omkostningstyper henvises til [Grundlaget for Den beregnede Smågrisenotering](#)

I tabel 5 fremgår forbrug per enhed.

Tabel 5. Diverse stykomkostninger, stykpriser eller forbrug pr. enhed specielt for Friland

	2010/2011	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Jordleje sohold kr./ha	4.000	4.000	4.000	4.000	4.000
Jordleje omkostning pr. årsso	160	160	160	160	160
Energiforbrug pr. årsso, kWh	150	150	150	150	150
Energiforbrug pr. smågris, kWh	9	9	9	9	9
Energiforbrug pr. slagtesvin, kWh	14	14	14	14	14
Halmpris pr. kg	0,50	0,55	0,50	0,50	0,50
Udkørsel af gylle, korrektion værdi, kr./pr. m3	20	20	16	16	10

Halmforbrug tager højde for typen og fordelingen af stalde, som p.t. benyttes for friland. Der regnes med 0,5 kg halm pr. kg tilvækst i uisolerede bygninger og 0,25 kg halm pr. kg tilvækst i isolerede bygninger. Da de fleste smågrisenestalde er uisolerede, blev resultatet 0,45 og 0,37 kg halm pr. kg tilvækst for henholdsvis smågrise- og slagtesvineproduktionen.

Stipladspriser

Etableringsomkostning i soholdet, smågrise- og slagtesvinestalde er pristalsreguleret med ca. 2 procent i forhold til 2013 priser og er vist i tabel 6.

Fællesfaciliteter som kontor og fodercentral indgår ikke direkte i byggeprisen.

Tabel 6. Stipladspriser benyttet og afskrivningstider

Byggepriser	2011/2012	2012/2013	2013/2014	2014/2015
Stalde til søer kr. årssø, se eksempel på investering	11.300	11.540	11.770	12.560
Smågrise kr. pr. stiplads indtil 30 kg	2.125	2.120	2.160	2.200
Slagtesvinestalde kr. pr. stiplads fra 30 kg	3.990	4.230	4.310	4.400
Afskrivningsperiode, bygninger	25 år	25 år	25 år	25 år
Afskrivningsperiode, inventar, hytter etc.	10 år	10 år	10 år	10 år
Afskrivningsperiode, inventar, smågrise og slagtesvin	12,5 år	12,5 år	12,5 år	12,5 år
Råbygningens andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	70 %	70 %	70 %	70 %
Gulve og inventars andel af totalinvesteringen, smågrise/slagtesvin	30 %	30 %	30 %	30 %
Gennemsnitlig betalt rente	3,60 %	3,90 %	3,90 %	3,60 %

Der er indregnet 12 måneders opbevaringskapacitet til gylle. Vedligehold beregnes som 0,6 procent af nyprisen på en råbygning og 3 procent af nypris på inventaret.

Table 7. Eksempel på etableringsomkostning for Friland sohold, 500 årssøer, forudsat markbrug ved siden af

	Enheder	Pris pr. enhed	I alt, 1000 kr.	Per årso
Farehytter	160	9.000	1.440	2.880
Drægtighedsstald	372	8.240	3.065	6.130
Hegn	1	309.000	309	618
Vogne	1	154.500	155	310
4-hjuls motorcykel	1	51.500	52	104
Traktor m. frontlæsser	1	257.500	258	516
Strømaskine	1	120.000	120	240
Flyttevogn	1	100.000	100	200
Flyttekasse	1	40.000	40	80
Foder + vand	1	515.000	515	1.030
I alt			6.054	12.108
Prisregulering fra 2013/2015			226	452
Investering i alt			6.280	12.560

Beregning af smågrisetillægget

Andele af meromkostningen ændres oftest også som følge af nyt grundlag.

Den ugentligt beregnede notering sørger for, at foderprisændringer automatisk indregnes i smågriseprisen, men ikke i selve frilandsgristillægget.

Pris for en 9 kg frilandsgris = 7 kg smågrise notering + 7-9 kg regulering*2 kg + tillæg.

Merbetalingen ved frilandsgriseproduktion fordeles i forhold til de meromkostninger, der er ved produktionen i forhold til almindelig svineproduktion. Sammenligning af produktionsomkostninger ved konventionel produktion og frilandsproduktion i et nyt anlæg baseres på nulpunktsomkostning ved 9 kg, 30 kg samt slagting for begge typer produktion og er baseret på et årsgennemsnit. Den samlede meromkostning i forhold til konventionel faldt fra 232 kr./frilandsgris til 199 kr./frilandsgris.

Table 8. Meromkostning og fordeling 2014/2015 frilandsgris i forhold til konventionel

	Friland ny	Alm. ny	Difference	% andel meromkostning	Gammel difference	Gammel andel i %
9 kg	336	250	86	43,2	87	37,5
30 kg	504	391	113	56,8	128	55,2
30 kg slgt.	628	542	86	43,2	104	44,8
Samlede omkostninger	1132	933	199		232	

Ved et frilandsgrisetillæg på 3,4 kr./kg både før og efter justering af grundlag kan det gennemgås, hvordan man kommer fra gammelt tillæg per gris til nyt tillæg per gris. Det nye grundlag betyder en stigning på 19 kr./9 kg gris men kun 9 kr./30 kg.

Soholders andel ved 9 kg er 43,2 % af en omkostningssænkning på 33 kr. og også 43,2 % af en bedre afregning på 8 kr./gris. Udover dette øges soholders andel også marginalt fra 37,5 % fra sidste grundlag til 43,2 % i dette grundlag. I alt løber dette op i en 20 kr./gris, men soholder har allerede fået 1 kr./gris ved at være relativt mere effektiv, dvs. 19 kr./gris i tillæg fremgang ved 9 kg. Ved 30 kg opnås en fremgang, så tillægget burde stige med ca. 24 kr. (18,7+4,54+0,7), men fra dette skal fratrækkes 15 kr./30 kg, som man indtil 30 kg har haft i marginalt sænkede omkostninger i forhold til sidste sammenligning med almindelig svineproduktion.

Tabel 9. Ændring i tillæg som følge af nyt grundlag ved 3,4 kr./kg i markedstillæg både før og efter

	Gammelt tillæg	Nyt tillæg	Andel ændring i omkostninger	Andel merudbetaling	Marginal ændring i andel	Egen ændring i meromkostning	Ændring i alt i tillæg
9 kg	99	118	14,3	3,46	2,3	-1	19
30 kg	146	155	18,7	4,54	0,7	-15	9

Slagtesvineproducenten betaler 9 kr. mere per 30 kg/gris og har kun fået 8 kr./gris mere i afregning. Men slagtesvineproducenten har haft en omkostningssænkning på 18 kr. ifølge det nye grundlag, så slagtesvineproducenten har også fået forbedret sin økonomi med 17 kr./gris ved uændret markedstillæg.

Køber og sælger må selv finde en passende afregning for smågrise, der er orner og halvorne, idet de afregnes til den normale notering minus 2 kr. og uden tillæg. Godkendte slagtesvin er den andel af slagtesvinene, som afregnes med kvalitetstillæg. Der bør maksimalt være 5 procent, der ikke godkendes på grund af farvede pletter. Tabet for grise, der ikke er godkendt på grund af farvede pletter, kan beregnes som følgende:

84,8 kg slagtevægt × fradrag ved ikke-godkendelse × den gennemsnitlige godkendelsesprocent.
F.eks. 84,8 kg × kr. 3,04 = 258 kr. pr. gris med farvede hårsække.

Aktivitetsnr.: 7150 300230

//KMY//

Appendiks

Udvalget for den beregnede notering for Frilands smågrise

- Bo Bejer, Krusåvej 11, 6240 Løgumkloster, tlf.: 7474 3583, mobil: 2342 4213, bobastian@mail.dk
Ca. 500 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Langer, Ringkøbingvej 2 B, 7500 Holstebro, tlf.: 9740 6126, mobil: 2016 6126,
ktlanger@dlgmail.dk
Ca. 400 søer på Friland smågrise sælges under koncept Frilandsgris
- Torben Pedersen, Enghavevej 41, 7361 Ejstrupholm, tlf.: 7577 3021, mobil: 2196 6915,
enghave@mvb.net
Produktion af ca. 3.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris
- Kenn Jensen, Bjørslevvej 11, 6920 Trolldhede, tlf.: 9719 4195, mobil: 4058 4195, gk-jensen@fibermail.dk
Produktion af ca. 17.000 slagtesvin under koncept Frilandsgris. Cirka 17.000 alm. konventionelle på anden ejendom
- Jens Peter Nannerup, Friland A/S, direkte, tlf.: 8919 2762, mobil 4015 9831, jpna@friland.dk
- Konsulent Tove Serup, Videncentret for Landbrug, Agro Food Park 15, 8200 Århus N, tlf.: 8740 5000,
tos@seges.dk
- Michael Groes Christiansen, Videncenter for Svineproduktion, Landbrug & Fødevarer, Axelborg, Axeltorv 3, 1609 København V, tlf.: 3339 4438, mobil: 5135 9333, mgc@seges.dk

Smågrise kg vægt	Frlandsgrise tillæg pr. kg til noteringen (80-92,9 kg slg.); gældende fra uge 44, 2015														
	2,7	2,8	2,9	3,0	3,1	3,2	3,3	3,4	3,5	3,6	3,7	3,8	3,9	4,0	4,1
9	98	100	103	106	109	112	115	118	121	124	127	130	133	136	138
10	99	102	105	108	111	114	117	120	123	126	129	132	135	138	141
11	100	104	107	110	113	116	119	122	125	128	131	134	137	140	143
12	102	105	108	111	114	117	120	123	126	129	132	136	139	142	145
13	103	107	110	113	116	119	122	125	128	131	134	137	141	144	147
14	105	108	111	114	117	121	124	127	130	133	136	139	143	146	149
15	106	110	113	116	119	122	125	129	132	135	138	141	145	148	151
16	108	111	114	117	121	124	127	130	134	137	140	143	147	150	153
17	109	113	116	119	122	126	129	132	135	139	142	145	148	152	155
18	111	114	117	121	124	127	131	134	137	141	144	147	150	154	157
19	112	116	119	122	126	129	132	136	139	142	146	149	152	156	159
20	114	117	120	124	127	131	134	137	141	144	148	151	154	158	161
21	115	119	122	125	129	132	136	139	143	146	150	153	156	160	163
22	117	120	124	127	130	134	137	141	144	148	151	155	158	162	165
23	118	122	125	129	132	136	139	143	146	150	153	157	160	164	167
24	119	123	127	130	134	137	141	144	148	152	155	159	162	166	170
25	121	125	128	132	135	139	143	146	150	153	157	161	164	168	172
26	122	126	130	133	137	141	144	148	152	155	159	163	166	170	174
27	124	128	131	135	139	142	146	150	153	157	161	165	168	172	176
28	125	129	133	137	140	144	148	152	155	159	163	167	170	174	178
29	127	131	134	138	142	146	150	153	157	161	165	168	172	176	180
30	128	132	136	140	144	147	151	155	159	163	167	170	174	178	182
31	130	134	138	141	145	149	153	157	161	165	169	173	176	180	184
32	131	135	139	143	147	151	155	159	163	167	171	175	179	182	186
33	133	137	141	145	149	153	157	161	165	169	173	177	181	185	189
34	135	139	143	147	151	155	159	163	167	171	175	179	183	187	191
35	136	140	144	148	152	156	161	165	169	173	177	181	185	189	193
36	138	142	146	150	154	158	162	167	171	175	179	183	187	191	195
37	139	143	148	152	156	160	164	168	173	177	181	185	189	193	198
38	141	145	149	154	158	162	166	170	175	179	183	187	191	196	200
39	142	147	151	155	159	164	168	172	177	181	185	189	194	198	202
40	144	148	153	157	161	166	170	174	179	183	187	191	196	200	204
41	146	150	154	159	163	167	172	176	180	185	189	194	198	202	207
42	147	152	156	160	165	169	174	178	182	187	191	196	200	204	209
43	149	153	158	162	167	171	175	180	184	189	193	198	202	207	211
44	150	155	159	164	168	173	177	182	186	191	195	200	204	209	213
45	152	156	161	166	170	175	179	184	188	193	197	202	207	211	216
46	154	158	163	167	172	176	181	186	190	195	199	204	209	213	218
47	155	160	164	169	174	178	183	188	192	197	202	206	211	215	220
48	157	161	166	171	175	180	185	189	194	199	204	208	213	218	222
49	158	163	168	172	177	182	187	191	196	201	206	210	215	220	225
50	160	165	169	174	179	184	189	193	198	203	208	212	217	222	227

VIDENCENTER FOR SVINEPRODUKTION

Tlf.: 33 39 45 00

Fax: 33 11 25 45

vsp-info@seges.dk

Ophavsretten tilhører Videncenter for Svineproduktion. Informationerne fra denne hjemmeside må anvendes i anden sammenhæng med kildeangivelse.

Ansvar: Informationerne på denne side er af generel karakter og søger ikke at løse individuelle eller konkrete rådgivningsbehov.

Videncenter for Svineproduktion er således i intet tilfælde ansvarlig for tab, direkte såvel som indirekte, som brugere måtte lide ved at anvende de indlagte informationer.